

Kde musí pravice hledat své štěstí

05. prosince 2008

Mladá fronta Dnes

05.12.2008

Ředitel CEVRO Ladislav Mrklas komentoval pro MF Dnes situaci v ODS a její perspektivy v den začátku Kongresu ODS 5.12.2008.

Kde musí pravice hledat své štěstí

Porážka ODS v nedávných volbách odhalila její největší slabinu. Na rozdíl od konkurenční ČSSD je ODS stranou s relativně malým růstovým potenciálem. Zatímco sociální demokraté mohou před každými volbami lovit v širokých voličských vodách podle aktuálních nálad a témat, občanští demokraté mají své výsostné vody jasně ohraničené a expanze mimo ně je vždycky složitá.

Ve volbách 2006 byla situace z pohledu ODS unikátní v tom, že byla schopna oslovit velké množství středově orientovaných voličů. Důvodů bylo několik: druhé období v opozici a z něj plynoucí protestní potenciál, neokoukaný lídr, pravý opak svého předchůdce z hlediska osobnostního i komunikačního, dlouhodobý náskok v nastolování témat, jako je rovná daň, reformy a odstraňování bariér. Naopak sociální demokraté za sebou měli opakovanou změnu předsedy, navenek ventilovanou vnitřní nejednotu, řadu korupčních afér a jejich lídr Paroubek polarizoval společnost daleko více než Mirek Topolánek.

Před volbami 2008 ODS většinu těchto výhod ztratila, když se stala vládní stranou s velmi kontroverzním mandátem. Navíc začala opakovat minulé chyby své konkurence. Utápěla se ve vnitřních i koaličních sporech. Politici ODS věnovali více energie osočování stranických oponentů než jasné prezentaci toho, co strana a vláda dělá, proč a pro koho. Začali uskutečňovat reformy, které nebyly ani tak bolestivé, jako spíše nevysvětlené a z hlediska pořadí kroků občas i nepromyšlené.

Od ODS se tak logicky odvrátily voličské skupiny, ve kterých před dvěma třemi lety vzbudila největší naděje: rodiny s dětmi, lidé ve věku 30 až 44 let, ženy, penzisté, vysokoškolsky a středoškolsky vzdělaní lidé, tedy střední vrstvy. Zbyli jí tak jen stoupenci pravice. Čtyři z pěti voličů ODS v roce 2008 se dají přiřadit právě do této kategorie.

Do toho všeho navíc zasáhla, byť jen okrajově, „blbá nálada“ šířící se tentokrát v důsledku světových finančních a ekonomických problémů ze zahraničí. Pod jejím vlivem začali i středoví voliči hledat ochranu u ČSSD, tradičně schopné takovou ochranu slíbit vždy a všem.

Cesta k úspěchu v dalších volbách nebude lehká. Absolutně vyloučený je tzv. návrat ke kořenům, který straně jako lék ordinují někteří vlivní členové. Zprv je to nonsens, protože návrat ke kořenům znamená zahubení kmene. Ještě větším nesmyslem je tato proklamace, pokud si uvědomíme, které voliče ODS ztratila. Nebyli to skalní liberálové a konzervativci, nýbrž nevyhranění centristé. ODS by jen opakovala chyby z voleb 2002, kde jí právě sázka na větší příklon doprava stála zatím největší porážku.

Cestou k úspěchu není ani programové rozkročování. Již teď se ODS může jevit jako strana, které chybí jasnější hodnotové poselství. Právě prezentace hodnot, které ODS sdílí s velkou částí české populace, včetně stovek tisíc středostavovských a centristicky orientovaných voličů, je jedinou alternativou. ODS si musí rozmyslet, zda nadále plošně servírovat voličům svůj technicistní program, nebo začít více naslouchat voličským skupinám, které mohou patřit k její klientele.

Vzdělání zaměstnanci, učitelé, lékaři, zdravotní sestry, technici, matky a otcové od rodin, střední management v soukromé i veřejné sféře, drobní živnostníci, malí a střední podnikatelé, aktivní senioři se zkušenostmi z totalitního režimu, studenti, to mohou být přirození voliči této středopravicové strany. Stačí jen chtít naslouchat a umět flexibilně pracovat s jejich názory a tužbami. Avšak nejen ve verbální, nýbrž i v praktické rovině.

Jestli sociální demokraté pod Jiřím Paroubkem něco zvládli, pak je to chovat se ke svým voličům jako obchodník k zákazníkovi, jako podnikatel ke klientovi. Aspoň naoko mu vycházet vstříc. Pracovat s prvky politického marketingu.

Něco takového zatím ODS nedokázala. Je jasné, že na rozdíl od sociální demokracie ODS nemůže přicházet s tak jednoduchými a populistickými řešeními. Proč by však pravice strana neměla bránit zájmy lidí, kteří od ní nechtějí nic jiného, než aby se o ni mohli opřít v horších časech.

I ODS musí ukázat, že „dělá něco pro lidi“, byť to bude něco jiného, než nabízí ČSSD. Pokud tuto výzvu nepřijme, čeká ji vlna těžkých volebních porážek a vyklizení dosud unikátních pozic.